

REPUBLICA MOLDOVA

Raionul Orhei

Primăria Comunei Pohorniceni

PLAN LOCAL DE ACȚIUNI

Comuna Pohorniceni Raionul Orhei

Perioada de implementare: 2025 – 2030

Elaborat de:

Echipa tehnică AO Oikumena,

în colaborare cu Echipa Primăriei Comunei Pohorniceni

Aprobat de:

Consiliul Local Pohorniceni

Hotărârea nr. ____ / ____ _____ 2025

PLAN LOCAL DE ACȚIUNI

Comuna Pohorniceni, Raionul Orhei

Notă: Prezentul document este un instrument de planificare flexibil, care se poate adapta și completa pe măsură ce survin schimbări în situația economică, socială și de mediu. Pentru rezultate optime, este esențial ca autoritățile locale și comunitatea să colaboreze îndeaproape, beneficiind totodată de sprijinul partenerilor și investitorilor externi.

PREFAȚĂ

Pohorniceni este un sat din raionul Orhei, Republica Moldova - unicul al comunei Pohorniceni.

Acest Plan Local de Acțiuni (PLA) pentru comuna Pohorniceni, din raionul Orhei, oferă un cadru strategic integrat care să susțină dezvoltarea durabilă a localității. Documentul se bazează pe o evaluare atentă a resurselor naturale, a contextului socio-economic și a infrastructurii, propunând soluții pentru a îmbunătăți calitatea vieții locuitorilor, a stimula economia locală și a proteja mediul înconjurător.

ACRONIME & ABREVIERI

- **ADMA** – Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii
- **AIPA** – Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură
- **BERD** – Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
- **EE** – Eficiență energetică
- **FAO** – Food and Agriculture Organization (Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură)
- **FEN** – Fondul Ecologic Național
- **GEFF** – Programul de Finanțare a Economiei Verzi
- **GIS** – Geographic Information System (Sistem Informațional Geografic)
- **GIZ** – Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (Agenția Germană pentru Cooperare Internațională)
- **IFAD** – Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă
- **IPCC** – Intergovernmental Panel on Climate Change (Grupul Interguvernamental privind Schimbările Climatice)
- **LCC** – Land Capability Classification (Clasificarea capacității terenurilor)
- **LDN** – Land Degradation Neutrality (Neutralitatea degradării terenurilor)
- **MAC-P** – Agricultura Competitivă în Moldova
- **MAME** – Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol
- **MDT** – Managementul Durabil al Terenurilor
- **ONG** – Organizație non-guvernamentală
- **PDSISM** – Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică
- **PFP** – Perdele Forestiere de Protecție
- **PNDR** – Programul Național de Dezvoltare Rurală
- **PNERP** – Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor

- **PNUD** – Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
- **SDG** – Sustainable Development Goals (Obiective de Dezvoltare Durabilă)
- **TRTP** – Programul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale”
- **UCIP IFAD** – Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor IFAD
- **UE** – Uniunea Europeană

LISTĂ TABELE

1. Tabelul din secțiunea 4.2. "Măsuri propuse, rezultate preconizate, indicatori de monitorizare și evaluare, instituții responsabile, surse de finanțare"

LISTĂ FIGURI

1. Harta „Sub-tipuri de sol”
2. Harta „Conținutul de nisip (0-5 cm)”
3. Harta „Conținutul de praf (0-5 cm)”
4. Harta „Conținutul de argilă (0-5 cm)”
5. Harta „Stocuri de carbon (0-30 cm)”
6. Ponderea categoriilor de utilizare a terenurilor
7. Harta „Acoperirea terenurilor”
8. Harta „Eroziunea solului”
9. Plan – schiță a PFP-urilor din perimetrul comunei

CUPRINS

PREFAȚĂ	1
ACRONIME & ABREVIERI	1
LISTĂ TABELE	2
LISTĂ FIGURI	2
1. INTRODUCERE	4
2. SITUAȚIA ACTUALĂ	4
2.1. Relieful, clima și apele	4
2.2. Resursele naturale	5
2.2.1. Solurile	5
2.2.2. Fond forestier.....	7
2.2.3. Resurse minerale	7
2.2.4. Resurse energetice	7
2.3. Acoperirea și utilizarea terenurilor	7
2.4. Populația, așezările și infrastructura	9
2.5. Protecția mediului.....	9
2.5.1. Managementul deșeurilor	9
2.5.2. Biodiversitatea	9
2.5.3. Perdele Forestiere de Protecție (PFP)	10
2.6. Hazarduri naturale.....	11
2.6.1. Eroziunea solului	11
2.7. Ariile protejate	12
3. OPORTUNITĂȚI ȘI CONSTRÂNGERI	13
3.1. Oportunități de dezvoltare	13
3.2. Constrângeri de dezvoltare	13
3.3.1. Scenariul 1: Dezvoltare agricolă intensivă	13
3.3.2. Scenariul 2: Dezvoltare ecologică și turistică	14
3.3.3. Scenariul 3: Dezvoltare mixtă (agricultură sustenabilă + infrastructură modernizată).....	14
4. OPȚIUNI DE DEZVOLTARE	14
4.1. Pretabilitatea unor culturi agricole și scheme de rotație a culturilor.....	14
4.2. Măsuri propuse, rezultate preconizate, indicatori de monitorizare și evaluare, instituții responsabile, surse de finanțare	15
5. COMUNICARE ȘI SENSIBILIZARE	24
5.1. Obiectivele strategiei de comunicare	24
5.2. Mesaje-cheie	24
5.3. Public-țintă.....	26
5.4. Canale de comunicare	26
5.5. Activități propuse	28
6. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	30
BIBLIOGRAFIE	30
ANEXE	30

1. INTRODUCERE

Comuna Pohorniceni, situată în raionul Orhei, este caracterizată de un peisaj colinar tipic zonei centrale a Republicii Moldova și de o economie rurală bazată pe agricultură. Prezentul Plan Local de Acțiuni își propune să stabilească direcții strategice care să contribuie la îmbunătățirea infrastructurii, la consolidarea economiei locale și la protecția mediului, prin implicarea tuturor părților interesate din comunitate.

Obiective specifice:

- Evaluarea factorilor naturali, socio-economici și de infrastructură care influențează comuna Pohorniceni;
- Identificarea priorităților de dezvoltare și a provocărilor majore;
- Elaborarea unor măsuri concrete pentru dezvoltarea agricolă, îmbunătățirea infrastructurii, protecția mediului și creșterea calității vieții;
- Implicarea activă a autorităților locale, a locuitorilor și a investitorilor în procesul de implementare și monitorizare a planului.

2. SITUAȚIA ACTUALĂ

2.1. Relieful, clima și apele

Relieful. Comuna Pohorniceni se află într-o zonă colinară, cu altitudinea minimă 53,6 m, maximă 295,2 m (amplitudine altitudinală ~241,6 m). Panta medie a terenului este de ~4,1°, cu porțiuni abrupte (panta maximă ~37,1°). Expoziția medie a versanților este de ~154,5° (sud-estică). Relieful comunei este accidentat, dominat de dealuri cu versanți abrupti. Pantele medii de aproximativ 7% și orientarea generală sud-estică pot accelera eroziunea pe versanții mai mari. În terenurile joase și fertile se cultivă intensiv cereale și culturi de sezon, în timp ce versanții stâncosi sunt folosiți pentru pășuni și livezi. Parametrii morfometrici (altitudine medie ~175 m, amplitudine ~242 m) indică un relief fragmentat, cu văi înguste și coline înalte. Prin urmare, lucrările antierozionale concentrate și conservarea benzii vegetale pe versanți sunt măsuri recomandate pentru a preveni degradarea solului.

Clima. Localitatea are un climat temperat-continental, cu ierni reci (-1,12°C, min. -22°C) și veri călduroase (peste 21°C, max. 36°C). Primăverile și toamnele au temperaturi medii între 10-11°C. Precipitațiile medii iarna sunt de 121 mm, iar anual variază între 480-590 mm, cu minime sub 440 mm în anii secetoși și maxime de peste 640 mm în anii ploioși. În viitorul apropiat, temperaturile vor crește cu 1,5-2°C, iar precipitațiile vor deveni mai neregulate.

Sursele de apă. Comuna beneficiază de prezența râului Răut. Pe teritoriul comunei sunt amenajate 9 izuri mici, utilizate pentru irigații și pescuit. Suprafața totală ocupată de lacuri este mai mică de 1 ha. De asemenea, rezervele subterane de apă pot fi utilizate pentru consumul domestic, dar calitatea lor variază în funcție de adâncime și locație. Este necesară implementarea unor sisteme de filtrare și monitorizare pentru a asigura siguranța apei potabile. Din cauza creșterii evaporării (cca 0,9 m³ de pe fiecare m² de apă) în viitorul apropiat sursele de apă se vor micșora.

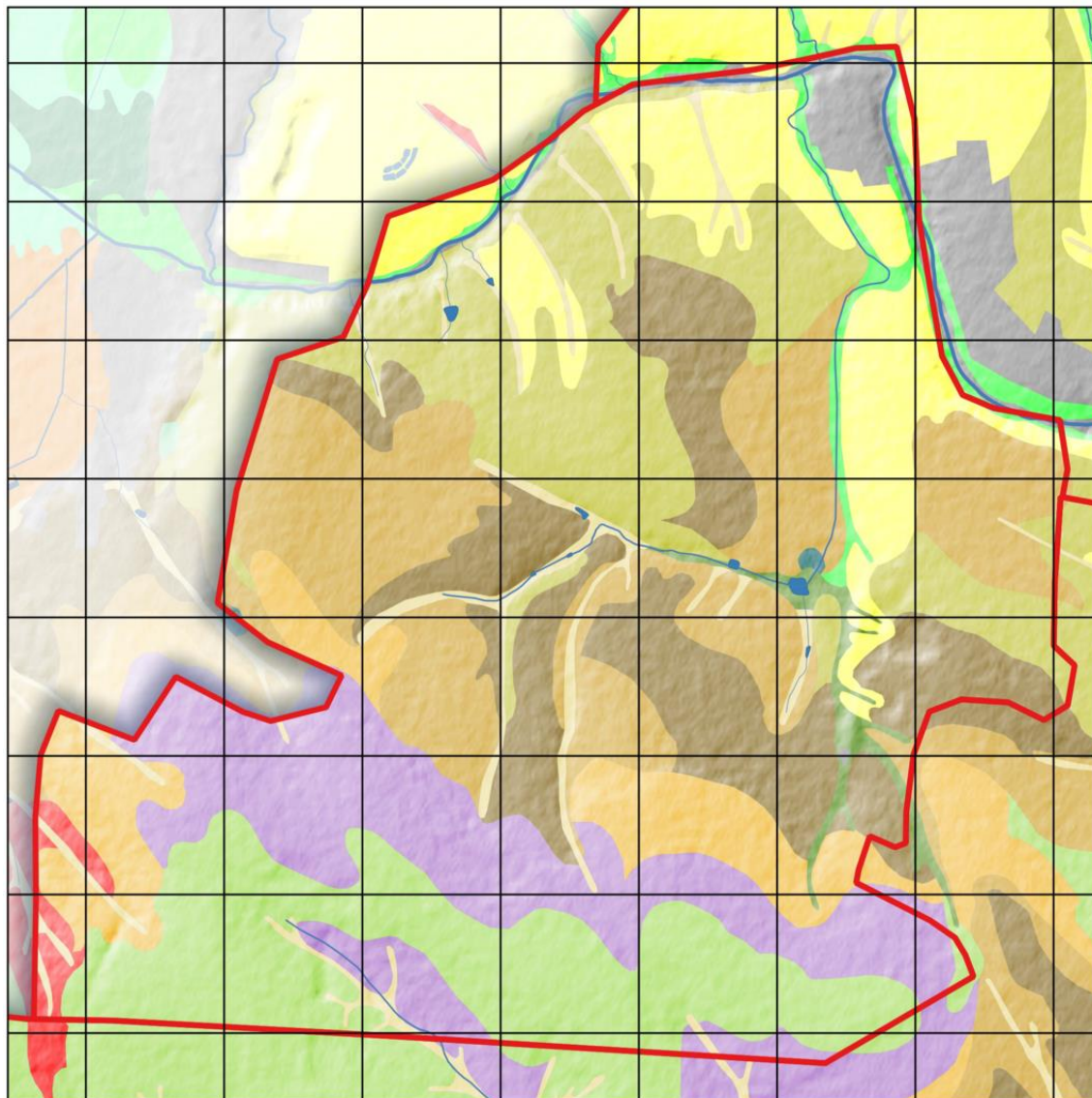
2.2. Resursele naturale

2.2.1. Solurile

Predomină cernoziomurile pe întreg teritoriul comunei, reprezentând solul principal și ocupând suprafața majoritară a terenurilor (alte tipuri de sol apar doar punctual).

Predomină cernoziomurile, cunoscute pentru fertilitatea lor. Practicile agricole intensive, lipsa rotației culturilor și folosirea excesivă a fertilizanților chimici pot reduce, însă, calitatea solului pe termen lung.

Sub-tipuri de sol - Comuna Pohorniceni

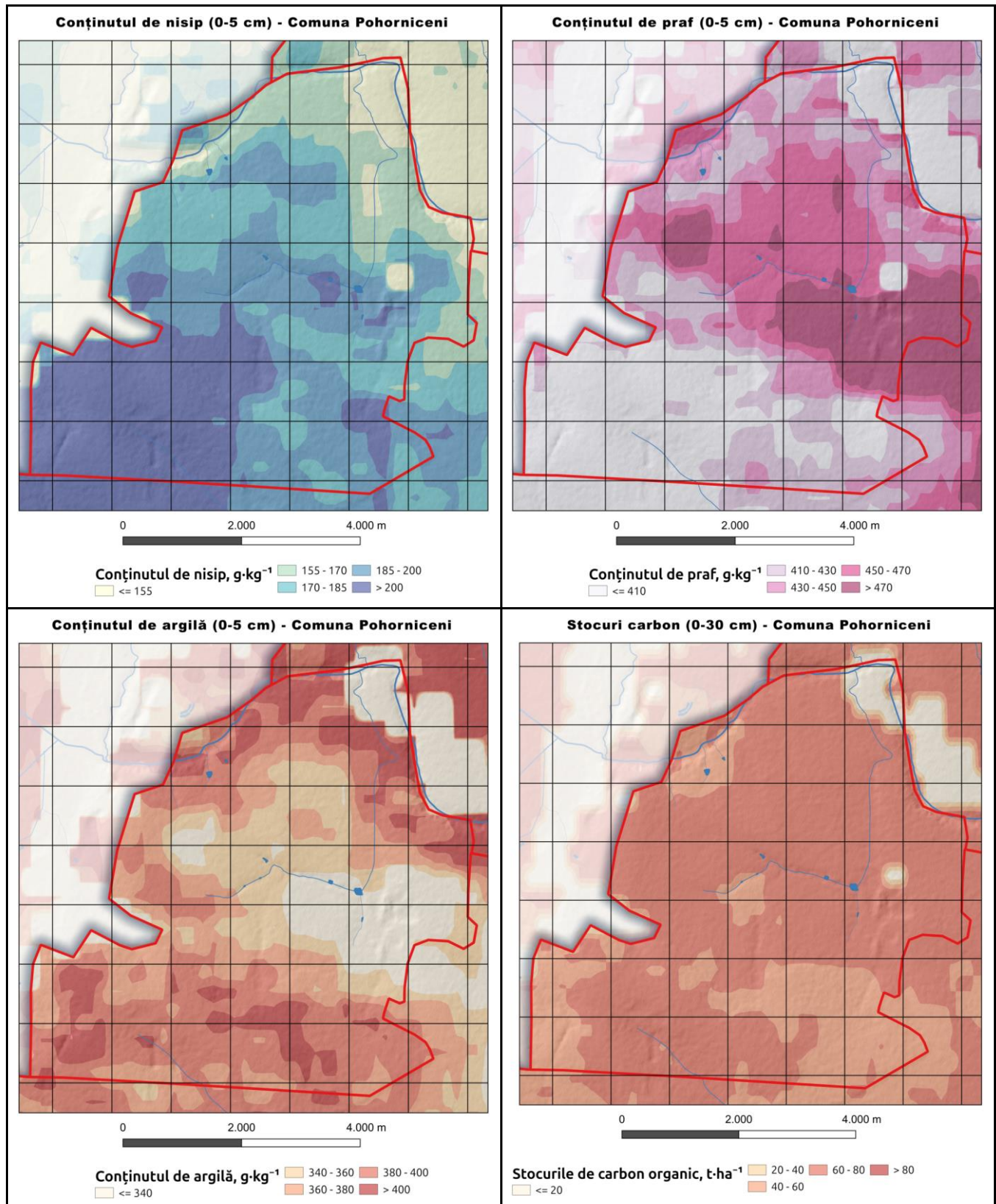

0 2.000 4.000 m

Sub-tipuri de sol

Alunecări de teren active	Cernoziom obișnuit	Sol cenușiu mollic
Cernoziom argiloiluvial	Cernoziom tipic	Sol cenușiu tipic
Cernoziom carbonatic	Mocirlă tipică	Sol cernizuomoid tipic
Cernoziom levigat	Ravene	Sol aluvial mollic

Solurile din această comună au o textură luto-argilooasă, cu aproximativ 38% argilă, 43% praf (silt) și 19% nisip. Textura relativ echilibrată permite atât acumularea apei în sol, cât și un drenaj satisfăcător, sprijinind astfel buna dezvoltare a culturilor. Conținutul de carbon organic este moderat (~6.4%), sugerând o fertilitate bună, care însă poate fi îmbunătățită în continuare prin aport de materie organică. În ansamblu, solul are un potențial agricol ridicat, însă este importantă aplicarea unor practici durabile de gestionare pentru a preveni degradarea pe termen lung.

Stocul mediu de carbon organic în stratul 0–30 cm este 62.8 t/ha. Pe profilul 0–200 cm, distribuția relativă pe straturi este: 0–5 cm 35.3%, 5–15 cm 20.0%, 15–30 cm 16.5%, 30–60 cm 13.0%, 60–100 cm 8.9% și 100–200 cm 6.3%. Stratul 0–30 cm concentrează ~71.8% din stocul pe profil. Per ansamblu, se observă o scădere treptată a ponderii cu adâncimea.

2.2.2. Fond forestier

Suprafețele împădurite sunt limitate și se află, în general, pe versanți. Extinderea perdelelor forestiere ar putea proteja solul și menține biodiversitatea. Satul Pohorniceni dispune de un fond silvic care ocupă o suprafață totală de **1.225,94 ha** de plantații cu vegetație forestieră. În ceea ce privește regimul de administrare, resursele forestiere ale comunei sunt gestionate astfel: **1.198,85 ha** ocupate de păduri în proprietate publică a statului; terenuri aflate în gestiunea primăriei – **25,16 ha**; și **1,93 ha** terenuri cu resurse forestiere în gestiune privată. Pe lângă pădurile propriu-zise, în cadrul fondului forestier se regăsesc și **11,76 ha de fâșii forestiere**, aflate integral în proprietatea primăriei. Acestea sunt destinate protecției terenurilor agricole și infrastructurii locale, având o importanță deosebită în prevenirea eroziunii solului, reducerea efectelor vânturilor puternice și îmbunătățirea microclimatului regional.

2.2.3. Resurse minerale

Posibile depozite de nisip, argilă și pietriș sunt exploatate ocazional pentru construcții. Orice activitate minieră trebuie reglementată strict pentru a preveni degradarea mediului.

2.2.4. Resurse energetice

Comuna nu deține rezerve fosile, dar potențialul pentru proiecte de energie solară și micro-eoliană poate fi valorificat.

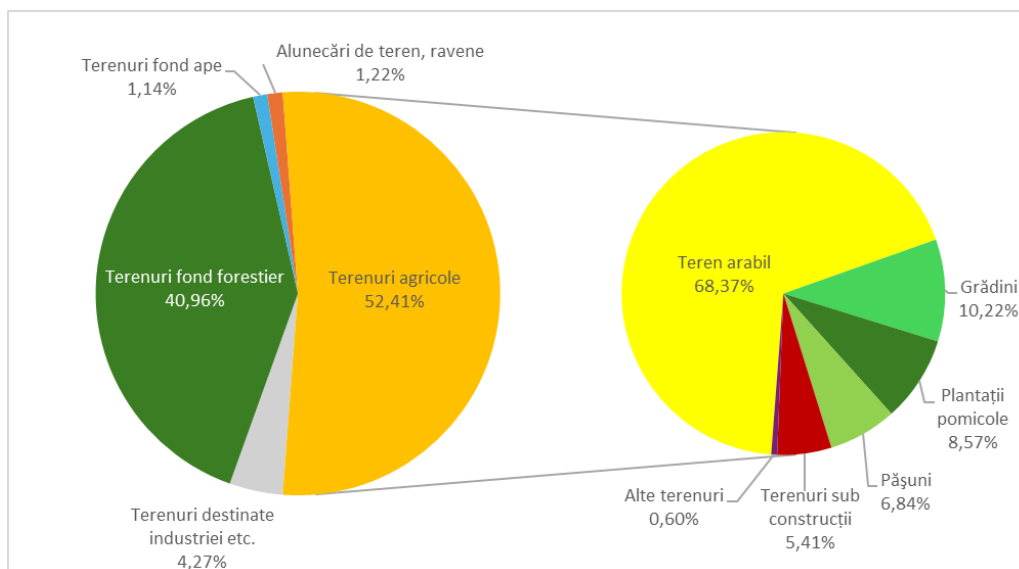
2.3. Acoperirea și utilizarea terenurilor

Terenurile agricole ale comunei ocupă **3149 ha**, dintre care **1697 ha** au fost expertizate pedologic în anul 2024. Eroziunea solului afectează **27,58% (468 ha)** din terenurile evaluate, **25,85%** prezintă un grad moderat de eroziune, și **1,92%** - eroziune puternică. De asemenea, s. Pohorniceni cuprinde și **108,1 ha de terenuri afectate**, precum râpe și zone predispuse la alunecări de teren, care necesită intervenții pentru consolidare și reabilitare ecologică.

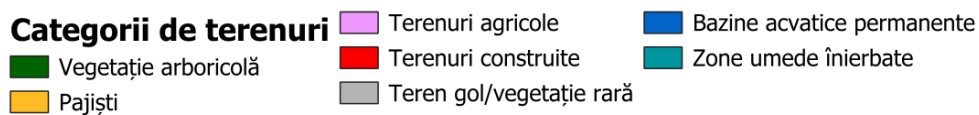
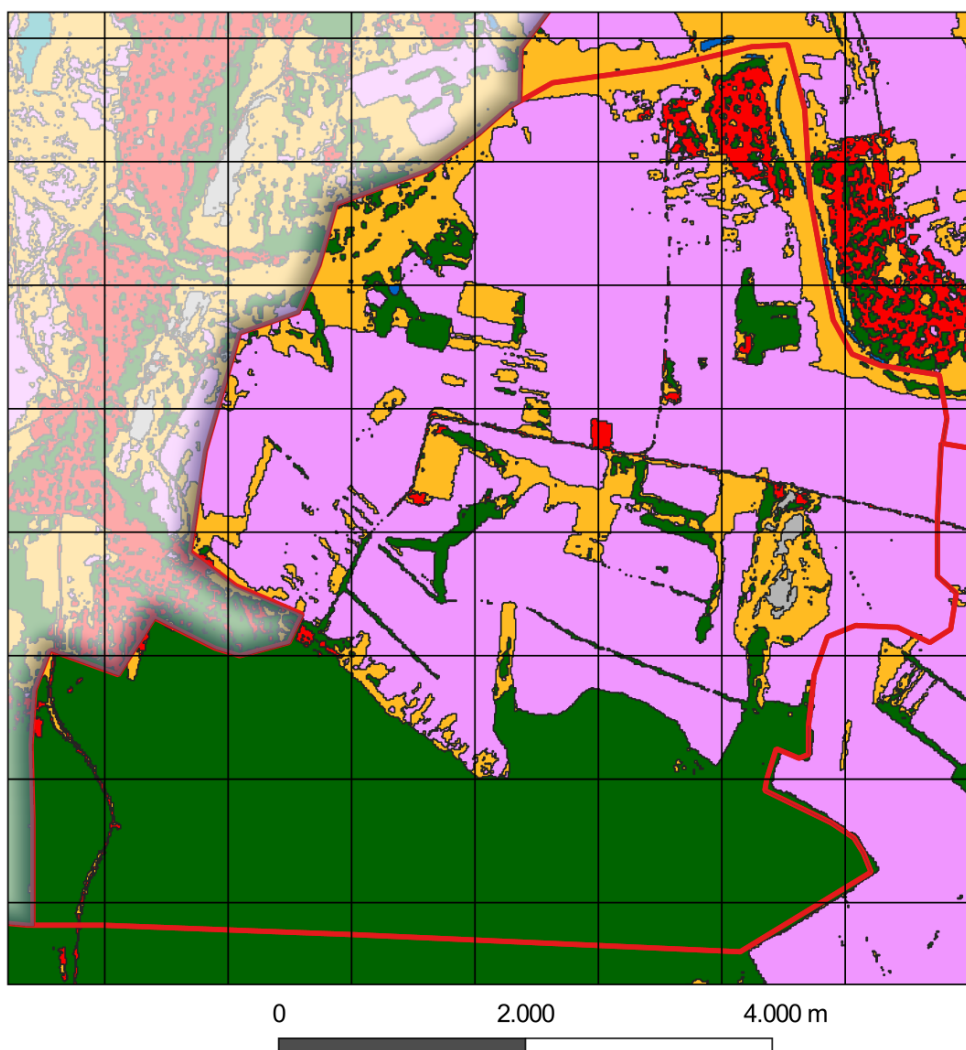
Utilizarea terenurilor în comuna Pohorniceni reflectă o structură echilibrată, în care se combină activitățile agricole cu resursele forestiere extinse. Deși terenurile agricole dețin ponderea principală în cadrul localității (52,41%), fondul forestier are o prezență remarcabilă (40,96%), ceea ce conturează un peisaj rural complex, cu funcții multiple.

Cea mai extinsă categorie din cadrul terenurilor agricole o constituie terenurile arabile, cu o pondere de 68,37%, care asigură baza pentru producția vegetală. La acestea se adaugă forme diversificate de utilizare agricolă: grădinile (10,22%), plantațiile pomicole (8,57%) și pășunile (6,84%), ce indică o orientare echilibrată atât spre culturi, cât și spre zootehnie și horticultură. În completare, se regăsesc, de asemenea, terenurile sub construcții (5,41%) ce includ suprafețele ocupate de locuințe, instituții publice și alte construcții de interes local și alte terenuri (0,60%), a căror utilizare nu este clar definită, putând avea funcționalități mixte sau temporare.

Ponderea categoriilor de utilizare a terenurilor

Acoperirea terenurilor - Comuna Pohorniceni

Fondul forestier, cu o acoperire de 40,96%, are un rol esențial în menținerea echilibrului ecologic și în protejarea terenurilor împotriva eroziunii. Ponderea ridicată a pădurilor comparativ cu alte localități din regiune indică o resursă valoroasă, care poate fi valorificată sustenabil, terenurile din fondul apelor (1,14%) contribuie la reglarea regimului hidrologic, iar alunecările de teren și ravenele (1,22%) evidențiază zone de risc geomorfologic care necesită măsuri de supraveghere și prevenire.

Terenurile destinate industriei, transporturilor și altor obiective economice însumează 4,27%, ceea ce sugerează o infrastructură economică modestă, dar existentă. Terenurile din fondul apelor (1,14%) contribuie la reglarea regimului hidrologic. Este de menționat și absența explicită a pârlagelor în raportare, ceea ce poate sugera fie o utilizare intensă și continuă a terenurilor agricole, fie o posibilă subraportare a suprafețelor temporar necultivate.

2.4. Populația, așezările și infrastructura

Populația. Conform recensămintelor populației, numărul de locuitori al comunei Pohorniceni a fost de 951 în 2004 și a scăzut la 742 în 2014. Până în 2024, populația a continuat să scadă, ajungând la 534 de locuitori, această diminuare demografică fiind determinată de emigrarea forței de muncă și de îmbătrânirea populației. Migrația tinerilor spre orașe și în străinătate duce la îmbătrânirea populației și la lipsa forței de muncă.

Așezările. Locuințele sunt în principal gospodării individuale, situate preponderent în zonele joase ale comunei. În pofida modernizărilor punctuale, infrastructura generală are nevoie de investiții majore.

Infrastructura.

- **Drumuri:** Combină segmente asfaltate, pietruite și de pământ, care necesită reabilitare și întreținere constantă.
- **Rețele de apă și canalizare:** Predomină fântânile individuale; lipsește un sistem centralizat de apă-canal, cu potențiale probleme de poluare a apelor subterane.
- **Energie și telecomunicații:** Alimentarea cu energie electrică este stabilă, însă persistența unor zone cu semnal de telefonie și internet slab poate crea dificultăți pentru dezvoltarea afacerilor.

2.5. Protecția mediului

2.5.1. Managementul deșeurilor

Sistemul de colectare și depozitare este rudimentar. Depozitarea neautorizată afectează calitatea solului și a apei. Crearea unui sistem de gestionare integrată a deșeurilor este prioritară.

2.5.2. Biodiversitatea

Pădurile și vegetația naturală sprijină un anumit nivel de diversitate biologică, însă defrișările și practicile agricole intensive pot reduce habitatul natural al unor specii.

2.5.3. Perdele Forestiere de Protecție (PFP)

Numărul total al perdelelor forestiere de protecție identificate în comună este de **9**, extinse pe o suprafață de **13,02 ha**, din care: *0,57 ha* prezintă stare funcțională nesatisfăcătoare, iar *12,45 ha* sunt în stare funcțională satisfăcătoare (8 PFP).

Evaluarea gradului de uscăre a vegetației din perdelele forestiere a relevat următoarele: 82,8% (10,78 ha) prezintă un grad slab de uscăre (8 PFP), 17,2% (2,24 ha) nu prezintă uscăre.

PFP-urile analizate includ vegetație lemnoasă:

- arboret monodominant de nuc, prezent în 7 PFP și stejar într-o PFP.
- specii în amestec: stejar, paltin de câmp, cireș, și diverse tari – 1 PFP.

În dependență de vârsta medie a speciei de bază, se găsesc câte 5 perdele forestiere de 50 ani, 2 PFP – 40 ani, și câte una de 20 și respectiv 30 ani.

Construcția PFP:

- 1 rând, cu lățimea de 2 m – 6 PFP
- 2 rânduri, lățimea de 4 m – 3 PFP

În structura a 9 PFP se găsesc o serie de specii arborescente și arbustive de vârsta între 5 și 10 ani: măceș (în 5 PFP), porumbar (în 8 PFP), lemn cânesc (în 4 PFP), păducel (în 2 PFP).

Perdelele forestiere de protecție sunt amplasate pe **cernoziomuri**, cu un relief predominant fiind versantul plan – 8 PFP, și platoul – 1 PFP. De asemenea, terenurile sunt caracterizate printr-o stabilitate bună a solului.

Suprafața celor **9 PFP** (13,02 ha) identificate reprezintă doar **0,41%** din suprafața terenurilor cu destinație agricolă, mult sub ponderea optimă de **4%** necesară pentru protecția solului. Pentru atingerea acestui prag, se recomandă extinderea suprafețelor prin împădurire cu **peste 113 ha**. Gestionarea sustenabilă a terenurilor și implementarea unor măsuri urgente de protecție a solului sunt esențiale pentru prevenirea degradării continue, menținerea fertilității și protejarea mediului. Această extindere ar putea fi realizată prin împădurirea terenurilor degradate, precum și a celor moderat și puternic erodate, contribuind astfel la protecția solului. Creșterea suprafețelor împădurite va mai contribui și la îmbunătățirea capacității de retenție a apei, și astfel crearea unor condiții mai favorabile pentru dezvoltarea culturilor agricole. Aplicarea măsurilor de reabilitare a PFP-urilor și împădurirea ar reprezenta un progres semnificativ către o agricultură durabilă și o gestionare mai eficientă a resurselor naturale.

Pentru PFP-urile din perimetrul satului Pohorniceni sunt propuse următoarele lucrări silvotehnice:

- **Elagaj pe o suprafață de 11,96 ha (7 PFP):** Aceste lucrări constau în îndepărtarea ramurilor uscate sau rupte, contribuind la îmbunătățirea sănătății arborilor și la prevenirea răspândirii bolilor. Elagajul ajută, de asemenea, la dezvoltarea unei structuri mai aerisite a perdelei forestiere, facilitând pătrunderea luminii și favorizând creșterea vegetației inferioare.
- **Completări, pe 1,06 ha (2 PFP):** Aceste intervenții sunt necesare pentru refacerea golurilor din perdelele forestiere prin plantarea de puieți noi. Completările contribuie la menținerea continuității perdelei, asigurând o protecție mai eficientă împotriva factorilor climatici și îmbunătățind rolul ecologic al acesteia.

Aceste lucrări sunt esențiale pentru menținerea funcționalității perdelelor forestiere de protecție, contribuind la protejarea solului, prevenirea eroziunii și protecția ecosistemului local. De asemenea, se recomandă crearea de noi perdele forestiere în satul Pohorniceni, pentru a atinge o pondere optimă de împădurire care va proteja solul și va preveni eroziunea acestuia.

alunecările de teren, și pierderea fertilității. Extinderea fondului forestier ar contribui la stabilizarea solului, reducerea efectelor vânturilor puternice și protejarea culturilor agricole, îmbunătățind astfel microclimatul local, ce va implica un impact direct pozitiv asupra producției agricole. Extinderea suprafeței de pădure va sprijini și protecția infrastructurii locale, ameliorând condițiile ecologice generale ale satului. O primă acțiune ar fi identificarea și prioritizarea terenurilor vulnerabile, în vederea creșterii procentului perdelelor forestiere de protecție, de la 41% la 4%, pondere optimă de protejare a terenurilor agricole. Îmbunătățirea gradului de împădurire va avea efecte pozitive asupra biodiversității și va reduce riscurile de calamități naturale. Este important ca măsurile să fie implementate pe termen lung, argumentat, pentru asigurarea gestionării sustenabile a resurselor locale.

2.6. Hazarduri naturale

Eroziunea solului, alunecările de teren și secetele reprezintă cele mai mari riscuri. O combinație de măsuri agronomice și de reîmpădurire ar contribui la reducerea vulnerabilității terenurilor.

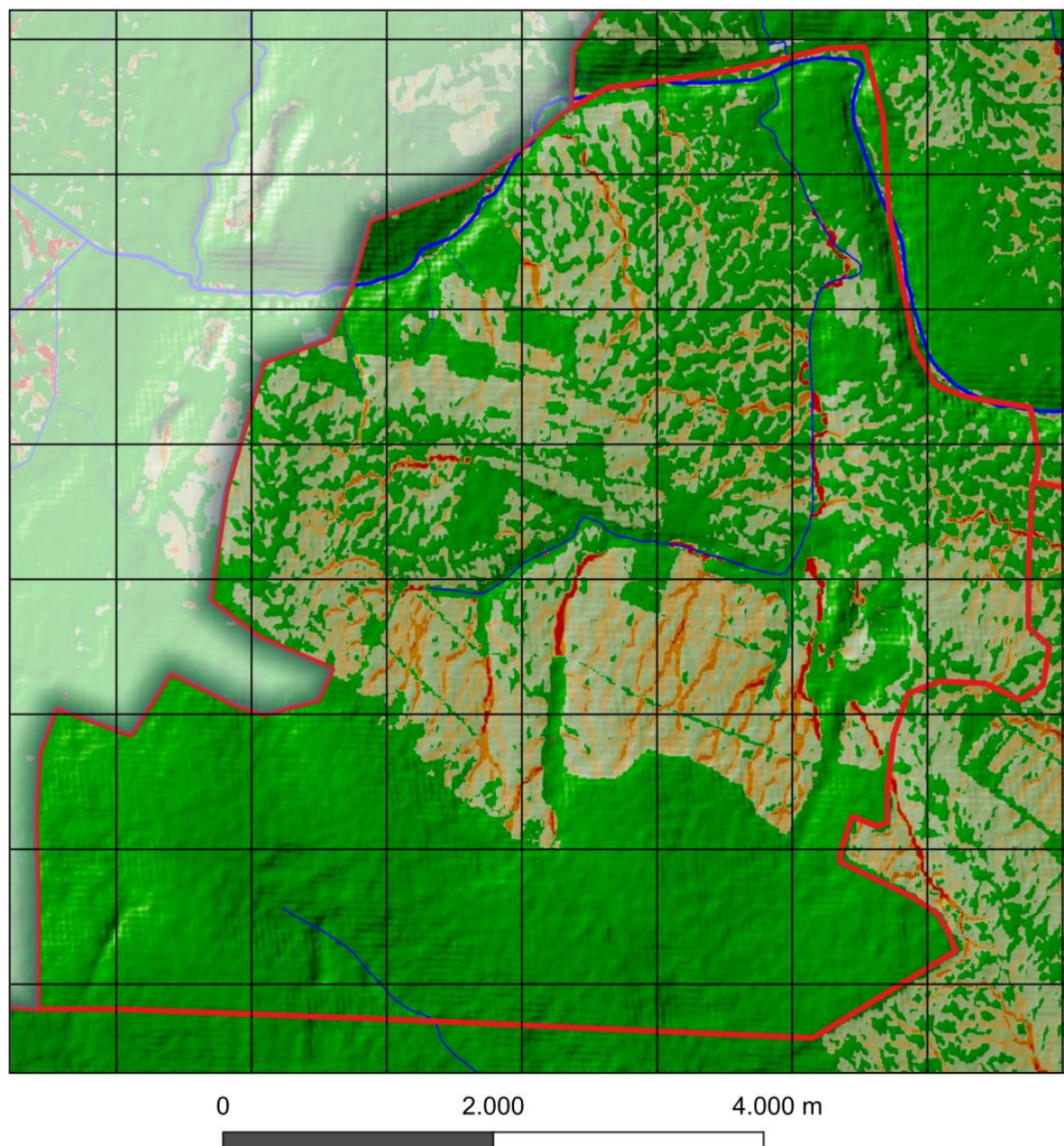
2.6.1. Eroziunea solului

La nivelul comunei Pohorniceni, se pierde anual aproximativ 452 tone de sol din cauza eroziunii provocate de apă. Această cantitate o plasează la un nivel mediu în contextul comunelor evaluate, semnalând o problemă existentă, dar moderată de eroziune. Eroziunea în comună are cauze mixte: relieful deluros permite scurgeri de suprafață în timpul ploilor mai puternice, iar în zonele cu vegetație rară sau cu teren arat în pantă, apa reușește să antreneze materialul fertil. Totuși, comparativ cu localitățile cele mai afectate, se poate deduce că există și factori amelioratori (posibil suprafețe împădurite sau practici anti-eroziune parțiale) care limitează daunele.

Rata medie de eroziune (~2,1 tone/ha/an) este, de fapt, sub media regională, sugerând că pe majoritatea suprafețelor eroziunea acționează într-un ritm destul de redus. Volumul total ușor ridicat se explică în principal prin suprafața relativ mare a comunei: întinderea extinsă face ca și pierderile moderate pe hectar să se cumuleze într-o cantitate semnificativă. Cu toate acestea, există și zone în Pohorniceni unde eroziunea este mult mai intensă – cel mai afectat areal înregistrând circa 540 tone/ha într-un an, semn al unor fenomene de șiroire sau ravinare accentuată pe anumite versanți.

Deși situația nu este critică, efectele cumulate ale acestor pierderi de sol pot deveni vizibile în timp prin scăderea fertilității și a producțiilor agricole. Pentru a proteja solul și a preveni agravarea eroziunii, se recomandă măsuri precum: cultivarea terenurilor în benzi alternante cu iarbă sau plante perene pe versanți, arătura pe contur (orizontală față de pantă) pentru a reduce scurgerea apei, înființarea de perdele forestiere și menținerea miriștilor sau a resturilor vegetale pe teren după recoltare. Prin aplicarea acestor strategii, comuna Pohorniceni își poate conserva mai bine solul și asigura stabilitatea producției agricole pe termen lung.

Eroziunea solului - Comuna Pohorniceni

2.7. Ariile protejate

Comuna Pohorniceni cuprinde atât un monument al naturii de tip geologic, cât și o porțiune dintr-o arie naturală protejată majoră. Pe teritoriul comunei se află Stânca Mîgla, o formațiune stâncoasă impresionantă, declarată monument geologic ce conservă structuri calcaroase și habitate rupestre specifice zonei râului Răut. De asemenea, o parte din Parcul Național Orhei se extinde pe teritoriul comunei Pohorniceni, aducând sub protecție națională pădurile, pajiștile și luncile locale. Datorită includerii în Parcul Național, comuna beneficiază de o suprafață considerabilă de teritoriu protejat, sporind gradul de conservare a biodiversității și a peisajului

natural. Monumentul geologic Stâncă Mîgla are o valoare ecologică și științifică punctuală, în timp ce Parcul Național conferă comunei o importanță ecologică generală ridicată și oportunități de conservare pe termen lung. Totodată, prezența Parcului Național Orhei și a stâncii pitorești oferă comunei un potențial turistic semnificativ, atrăgând vizitatori interesați de natură, drumeții și de peisajele spectaculoase ale zonei.

3. OPORTUNITĂȚI ȘI CONSTRÂNGERI

3.1. Oportunități de dezvoltare

1. **Agricultură modernă.** Cu soluri fertile și climat favorabil, investițiile în irigații, mecanizare și soiuri performante pot crește productivitatea și veniturile fermierilor.
2. **Turism rural.** Peisajele colinare, tradițiile locale și gastronomia pot fi valorificate prin crearea de pensiuni rurale și organizarea de evenimente culturale.
3. **Energie regenerabilă.** Potențialul pentru proiecte de energie solară și micro-eoliene poate reduce costurile și poate genera noi surse de venit.
4. **Acces la fonduri externe.** Programele europene și naționale de dezvoltare rurală pot susține modernizarea infrastructurii, practici agricole durabile și inițiative de turism.

3.2. Constrângeri de dezvoltare

1. **Exodul tinerilor și îmbătrânirea populației.** Lipsa forței de muncă tinere afectează implementarea inovațiilor și crearea de noi afaceri.
2. **Infrastructură subdezvoltată.** Starea drumurilor și absența sistemelor de apă-canal frânează evoluția economică și investițiile externe.
3. **Buget local redus.** Resursele financiare ale primăriei sunt insuficiente pentru proiecte majore de infrastructură, fiind necesară cofinanțarea sau parteneriatele public-private.
4. **Practicile agricole necorespunzătoare.** Utilizarea excesivă a substanțelor chimice și monocultura pot afecta calitatea solului și a apei pe termen lung.

3.3. Constrângeri de dezvoltare

3.3.1. Scenariul 1: Dezvoltare agricolă intensivă

Obiective:

- Maximizarea randamentelor prin tehnologii agricole moderne (irigații, mecanizare, soiuri performante).
- Asocierea fermierilor în cooperative pentru a reduce costurile și a îmbunătăți accesul la piață.
- Crearea de unități locale de colectare și procesare (cereale, legume, fructe).

Riscuri:

- Creșterea presiunii asupra solului și a apei, cu riscuri de poluare și epuizare a resurselor pe termen lung.
- Investiții inițiale mari și dependența de prețurile volatile ale pieței agricole.

3.3.2. Scenariul 2: Dezvoltare ecologică și turistică

Obiective:

- Promovarea agriculturii ecologice (rotația culturilor, fertilizare organică, combaterea naturală a dăunătorilor) pentru menținerea calității solului și a apei.
- Dezvoltarea turismului rural prin pensiuni, trasee naturale și evenimente tematice.
- Protejarea biodiversității și a habitatelor prin reîmpădurire și crearea unor coridoare ecologice.

Riscuri:

- Necesită infrastructură adecvată și promovare turistică la nivel regional.
- Adaptarea fermierilor la standardele ecologice poate fi un proces de durată și costisitor.

3.3.3. Scenariul 3: Dezvoltare mixtă (agricultură sustenabilă + infrastructură modernizată)

Obiective:

- Modernizarea treptată a drumurilor, rețelelor de apă și canalizare, precum și implementarea sistemelor de gestionare a deșeurilor.
- Adoptarea practicilor agricole durabile (rotația culturilor, reducerea chimicalelor, protecția surselor de apă), pentru a menține productivitatea solului.
- Crearea unor mici facilități de procesare agroalimentară și inițiative turistice moderate, generând surse suplimentare de venit local.

Riscuri:

- Realizarea proiectelor de infrastructură necesită finanțare semnificativă și parteneriate eficiente.
- Planificarea și implementarea pot fi de lungă durată, necesitând coordonare între autorități, fermieri, ONG-uri și mediul privat.

4. OPȚIUNI DE DEZVOLTARE

4.1. Pretabilitatea unor culturi agricole și scheme de rotație a culturilor

În urma evaluării multicriteriale a terenurilor agricole din cele 32 de comune studiate (situate în raioanele Orhei, Rezina și Șoldănești), s-au identificat diferențe semnificative în potrivirea diferitelor culturi și folosințe ale terenului. Per ansamblu, **cerealele de toamnă** (în special grâul și orzul) prezintă cea mai mare pretabilitate, având cele mai extinse suprafețe de teren clasificate drept potrivite sau foarte potrivite pentru aceste culturi. **Culturile prășitoare de primăvară** precum porumbul și floarea-soarelui au, dimpotrivă, o extindere mult mai redusă a terenurilor cu favorabilitate ridicată, fiind în general limitate de factori climatici și edafici. Conform studiilor în domeniu, **principalii factori limitativi** ai productivității agricole în această regiune sunt deficitul de precipitații în perioada de vegetație, regimul termic, panta terenului și proprietățile solului (porozitate, conținut de humus, textură etc.). Aceste constrângeri explică de ce **speciile sensibile la secetă sau la îngheț** (de exemplu, vița-de-vie, piersicul) au un indice de pretabilitate foarte scăzut în majoritatea comunelor, în timp ce **plantele mai rezistente** (grâul, orzul, lucerna) reușesc să valorifice mai bine condițiile locale. Totodată, pe terenurile cu pantă accentuată sau soluri slab dezvoltate, **utilizările permanente** (pășuni și fânețe) reprezintă opțiunea optimă, aceste suprafețe fiind mai potrivite pentru pajiști naturale decât pentru culturi

intensive. În continuare este prezentată analiza detaliată pentru fiecare comună, evidențiind culturile cu preabilitate ridicată, zonele propice și recomandările privind culturile ce ar trebui evitate.

Comuna Pohorniceni se caracterizează printr-un potențial agricol **moderat spre bun** pentru culturi cerealiere și furajere. **Grâul** conduce (~48,9% din suprafață potrivită), urmat de **lucernă** (~41,4%). **Orzul** (~28,0%) și **prunul** (~12,0%) indică la rândul lor posibilități de cultivare în anumite zone (orzul pe arabilul de calitate medie, prunul pe versanții cu expoziție favorabilă). **Pășunile** ar trebui menținute pe suprafețele mai slabe (aprox. 6,4% din comună foarte adecvată pentru pajiști). **Nu se recomandă** plantarea de **viță-de-vie**, **piersici**, **cartofi** sau **floarea-soarelui** la Pohorniceni, deoarece aceste culturi prezintă o preabilitate scăzută (solurile și clima din comună nu le asigură cerințele minime pentru producții satisfăcătoare).

Schema de rotație recomandată (4-5 ani)

1. Anul I – Grâu de toamnă: cultură de bază, bine adaptată condițiilor locale.
2. Anul II – Orz de toamnă: alternanță cerealieră pentru diversificare.
3. Anul III – Floarea-soarelui (unde este potrivit): cultură tehnică ce rupe ciclul cerealier.
4. Anii IV–V – Lucernă: leguminoasă perenă ce refertilizează solul și oferă furaje de calitate.

Proporții și categorii de utilizare a terenului

- Culturi principale: grâu, orz, lucernă (în proporții variabile, adaptate analizei de preabilitate).
- Culturi secundare: soia, mazăre sau alte leguminoase pe suprafețe mici.
- Pajiști permanente: pe terenurile marginale, în special în pantă.
- Livezi/pomi: doar pe microzone favorabile (prun, cireș), dacă sunt identificate.

Principii agronomice moderne aplicate

Rotația include diversificarea culturilor, alternanța cerealelor cu leguminoase și plante tehnice, evitarea monoculturii și utilizarea pajiștilor pe terenurile sensibile. Lucerna are rol ameliorator, fixând azotul și refăcând fertilitatea solului.

Culturi nerecomandate

Se vor evita culturile cu preabilitate foarte scăzută, precum vița-de-vie, piersicul, cartoful sau porumbul extensiv, deoarece nu oferă randamente stabile și sunt vulnerabile la condițiile pedoclimatice locale.

4.2. Măsurile propuse, rezultate preconizate, indicatori de monitorizare și evaluare, instituții responsabile, surse de finanțare

Progresul general privind realizarea obiectivelor **Planului Local de Acțiuni Comuna Pohorniceni, Raionul Orhei** va fi apreciat în baza următorilor indicatori:

Acțiuni	Indicator de progres	Ținta ce urmează a fi atinsă în anul 2030	Cost estimativ	Surse de finanțare
1.1. Extindere a suprafeței fâșiilor forestiere de protecție	Suprafață fâșii forestiere (ha)	+113 ha	~63.300 lei/ha	Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027

1.2. Extindere a suprafețelor cu arii naturale protejate de stat	<ul style="list-style-type: none"> Suprafață ANP (ha) 	162,8 ha	25.000 - 40.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027
1.3. Plantarea și/sau conservarea vegetației riverane	<ul style="list-style-type: none"> Suprafață restaurată (ha) 	+38 ha	4.500-16.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027
1.4. Promovarea culturilor energetice și utilizarea resurselor de biomasă forestieră reziduală	<ul style="list-style-type: none"> Cantitate biomasă utilizată (tone) Creșterea ponderii energiei regenerabile în consumul final de energie 	129 ha	Dezv. culturilor energetice: 20.000 - 25.000 lei pe hectar în primul an Colectarea și procesarea biomasei forestiere: 200 și 350 lei /tonă.	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR). Planul Național „Construim Moldova Europeană”, Programul de Cooperare Transfrontalieră România-Moldova
1.5. Reconstrucția ecologică a pădurilor afectate de uscare și alți factori vătămători sau necorespunzătoare sub raport structural-funcțional	<ul style="list-style-type: none"> Suprafață reconstruită (ha) 	645 ha	1.500 - 2.000 lei pe hectar	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027
1.6. Reabilitarea fâșiilor forestiere de protecție a terenurilor agricole	<ul style="list-style-type: none"> Suprafață reconstruită (ha) 	13,02 ha	22 000 – 35 000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027; Proiectul GEF8 (FAO) perioada 2026-2030. Proiectul de Reziliență Rurală (PRR) – UCIP IFAD Proiectul „Dezvoltarea Sectorului Forestier Comunal în Moldova” – Fondul BioCarbon
1.7. Protecția pădurilor prin combaterea adecvată a dăunătorilor și bolilor (metode biologice de combatere etc.) și a pășunatului în păduri	<ul style="list-style-type: none"> Rapoarte anuale Număr de intervenții 	1289,46 ha	Tratamente chimice: 1.000 la 5.000 lei/ha. Tratamente biologice: 1.500 și 3.000 lei/ha. Tratamente mecanice: 3.000–4.000 lei/ha.	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027

1.8. Monitorizarea stării de sănătate a pădurilor și a solurilor forestiere	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rapoarte anuale ▪ Numărul de studii efectuate ▪ Procentul de păduri monitorizate anual. ▪ Numărul de probe de sol și vegetație analizate 	1289,46 ha	2.000 lei/ha anual	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Programul de granturi post-investiționale destinate managementului durabil al terenurilor este parte integrantă a Proiectului Agricultură Competitivă (MAC-P). <p>Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027</p>
1.9. Prevenirea și limitarea incendiilor	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studii de caz ▪ Suprafața pădurilor protejată împotriva incendiilor (ha) 	1289,46 ha	4.650 lei și 13.900 lei pe an	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027 <p>Proiectul „EU4 Moldova Rezilientă – Stat Sigur, Comunități Puternice”</p>
1.10. Îmbunătățirea sistemului de monitorizare și observare a acțiunii factorilor biotici și abiotici destabilizatori	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Număr de sisteme implementate ▪ Procentajul de păduri monitorizate 	1289,46 ha	13.500 lei pe an	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. <p>Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027</p>
2.1 Aplicarea măsurilor hidrotehnice și fito-ameliorative pe terenurile agricole afectate de ravene	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața terenurilor afectate de ravene pe care s-au aplicat măsuri hidrotehnice și fito-ameliorative (ha) 	12 ha	165–310 mii lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Proiectul "Îmbunătățirea capacităților pentru transformarea zonei rurale" (TRTP) ▪ Proiectul Băncii Mondiale "Agricultură Competitivă în Moldova" (MACP) <p>Proiectul „Sprijin de urgență pentru producătorii agricoli în contextul crizei socio-economice și energetice” FAO și a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)</p>
2.2 Extinderea terenurilor irigate	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața terenurilor irigate (ha) 	33 ha	60.000 - 180.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, buget local, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM) <p>Granturi oferite de UCIP IFAD</p>
2.3 Implementarea culturilor agricole cu un consum redus de apă	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața cultivată cu culturi agricole cu consum redus de apă (ha) ▪ Reducerea consumului de apă pentru irigare (%) 	577 ha	71.000 - 123.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, buget local, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii (ADMA): Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME). ▪ Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM). ▪ Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA). ▪ Programul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Numărul de ferme adoptând tehnici de irigare eficiente și culturi rezistente la secetă ▪ Eficiența utilizării apei în agricultura respectivă (litri de apă pe kilogram de produs) 			<p>(TRTP)” finanțat de Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (IFAD).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Proiecte internaționale și parteneriate <p>Proiectul „Sprijin de urgență pentru producătorii agricoli în contextul crizei socio-economice și energetice” FAO și a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)</p>
2.4 Reducerea suprafeței de terenuri degradate	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prevenirea și combatere a eroziunii solului, ha 	-47 ha	10.000 - 20.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, Fonduri externe, Organizații internaționale și agenții de dezvoltare, Fonduri private și investiții. ▪ Programul de îmbunătățiri funciare 2021-2025. ▪ Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027 <p>Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)</p>
2.5 Reducerea suprafeței terenurilor puternic erodate	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prevenirea și combatere a eroziunii solului, ha 	-16 ha	64,2 mii lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proiectul Băncii Mondiale "Agricultura Competitivă în Moldova" (MACP). ▪ Subvenții pentru lucrările de îmbunătățiri funciare și protecția solului de la AIPA. <p>Programul de îmbunătățiri funciare 2021-2025</p>
2.6 Conversia terenurilor arabile de pe pante (cu un anumit grad de degradare) în păduri	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Numărul de hectare de terenuri arabile de pe pante care au fost convertite în păduri 	8 ha	9.500 – 13.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat și local; ▪ AIPA, Programul de Granturi pentru Managementul Durabil al Terenurilor. <p>FEN, Fonduri externe</p>
2.7 Creșterea cantității de reziduuri vegetale pe suprafața solului care îmbunătățește agregarea și astfel reduce tendința de formare a crustei, lucrările minime ale solului și sistemul fără lucrări.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Creșterea cantității de reziduuri vegetale aplicate pe sol pentru a îmbunătăți agregarea solului. ▪ Reducerea formării crustei pe sol. 	165 ha	7.000 - 11.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, buget local, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (MDT) <p>Programul de granturi pentru facilitarea accesului la piețele de desfacere pentru agricultori</p>

2.8 Măsuri de management pentru reducerea pierderilor de carbon din sol	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reducerea emisiilor de CO₂ ▪ Creșterea conținutului de materie organică ▪ Îmbunătățirea biodiversității solului 	33 ha	33.000 - 70.000 lei/an	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat și fonduri internaționale ▪ Programul de Finanțare a Economiei Verzi (GEFF) al Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) Programul AgreeaCarbon
2.9 Măsuri de management pentru ameliorarea terenurilor sărăturate	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Recuperarea și îmbunătățirea capacității solului afectat de sare, ha 	49 ha	12.000 - 23.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Programul de Granturi pentru Managementul Durabil al Terenurilor (MDT), (UCIMPA) <p>Subvenții pentru Lucrări de Îmbunătățiri Funciare și Protecția Solului, și Programul de Subvenționare a Investițiilor în Tehnica și Echipamentele Agricole (AIPA)</p>
2.10 Măsuri de management pentru prevenirea degradării prin destructurare și crustificare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața totală de teren agricol protejată împotriva eroziunii, ha 	16 ha	35.000 – 55.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Programul de Granturi pentru Managementul Durabil al Terenurilor (MDT) <p>Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA)</p>
2.11 Măsuri pentru prevenirea degradării solului prin compactare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața terenurilor afectate de compactare, ha 	8 ha	1.250 - 3.300 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA), subvenții și Programul de granturi post-investiționale "Managementul Durabil al Terenurilor" (MDT). <p>Proiectul "Agricultura Competitivă în Moldova" (MAC-P)</p>
2.12 Măsuri de management pentru prevenirea și combaterea poluării solului	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața terenurilor erodate reabilite, ha 	825 ha	15.000 – 25.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, Surse externe. ▪ Proiectul „Suport pentru implementarea Acordului de Asociere” (EU4Environment) ▪ Proiectul „Consolidarea rezilienței comunităților vulnerabile la schimbările climatice” (PNUD) <p>Proiectul „Reducerea Degradării Solurilor și Managementul Durabil al Pajiștilor” (FAO, PNUD, Ministerul Agriculturii)</p>
2.13 Măsuri de management pentru prevenirea și combaterea pierderii de nutrienți în sol	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața terenurilor protejate de eroziune și degradare a solului, ha 	825 ha	3.000 - 5.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, Surse externe. ▪ Proiectul „Suport pentru implementarea Acordului de Asociere” (EU4Environment) ▪ Proiectul „Consolidarea rezilienței comunităților vulnerabile la schimbările climatice” (PNUD) <p>Proiectul „Reducerea Degradării Solurilor și Managementul Durabil al Pajiștilor” (FAO, PNUD, Ministerul Agriculturii)</p>
2.14 Amendarea solurilor acide și alcaline	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața terenurilor ameliorate, ha 	3 ha	1.300 - 3.200 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, Surse externe. ▪ Subvențiile AIPA (Agenția pentru Intervenții și Plăți în Agricultură) ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)

				<ul style="list-style-type: none"> Fondul Ecologic Național EU Neighbourhood Instrument 	
2.15	Proiectarea și executarea amenajărilor antierozionale pentru anii 2025-2030	Suprafața de teren protejată, ha	33 ha	70.500-161.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, Surse externe. MAC-P (Managementul Agriculturii și Conservarea Solului) - Banca Mondială și PNUD <p>Programul Interreg NEXT România-Republica Moldova 2021-2027 – UE</p>
2.16	Modificarea categoriei de folosință a terenurilor	Conduc la modificarea albedoului la nivel local și eliminarea unor gaze cu efect de seră	16 ha	21.000 - 60.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. <p>Programul de granturi post-investiționale "Managementul durabil al terenurilor", AIPA</p>
2.17	Reabilitarea terenurilor degradate antropice (exploatare miniere, depuneri de reziduuri, poluate cu hidrocarburi, metale grele etc) și împădurire	Suprafața de teren reabilitată, ha	3 ha	17.000 - 40.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P) <p>Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (MDT)</p>
2.18	Amenajarea pajiștilor	Suprafața pajiștilor amenajate, ha	113 ha	5.000 - 12.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P) <p>Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (MDT)</p>
3.1	Stimularea financiară privind procesul de consolidare a terenurilor mici, parcelate	Suprafața terenurilor consolidate, ha	16 ha	6.000–15.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Subvenții pentru lucrări de îmbunătățiri funciare, ameliorare și protecție a solului. Proiectului „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P) <p>Stimularea consolidării terenurilor agricole, AIPA</p>
3.2	Promovarea bunelor practici agricole pentru prevenirea și combaterea degradării solului și a pierderilor de nutrienți	<ul style="list-style-type: none"> Numărul de fermieri care implementează tehnologii și practici durabile de gestionare a terenurilor Suprafața de teren agricol gestionată prin practici de management durabil 	825 ha	78.000 - 235.000 lei per fermier	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Proiectul Agricultură Competitivă (MAC-P). Programele Agenției pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii (ADMA): Proiectul privind Asigurarea Fermierilor cu Fertilizanți; Proiectul privind vânzarea-cumpărarea în rate a echipamentelor pentru producerea energiei regenerabile; Proiectul privind transformarea digitală în agricultură; Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME) <p>Proiecte ale Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală LEADER: Ecosistem LEADER din Republica Moldova mai sustenabil; Asociațiile GAL pentru reziliență și securitate</p>

3.3 Implementare a măsurilor de management durabil al resurselor de sol	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Numărul de hectare unde s-au aplicat măsuri anti-eroziune, ha 	825 ha	97.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe. ▪ Programul de granturi post-investiționale pentru Managementul Durabil al Terenurilor (MDT) Proiectul Băncii Mondiale „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.4 Practicarea asolamentului și rotației culturilor	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Creșterea producțiilor agricole; ▪ Conservarea biodiversității ; ▪ Reducerea presiunii bolilor, buruienilor și dăunătorilor 	660 ha	15.000-40.000 lei/ha/an	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe. ▪ AIPA: Programul de granturi pentru îmbunătățirea productivității terenurilor prin management durabil al terenurilor și subvenții ADMA: Programul de Asistență pentru Fermierii Neprivilegiați 2KR și PAC; Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME); Programul de Dezvoltare a Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM)
3.5 Executarea lucrărilor de afânare a solului pe verticală fără întoarcerea brazdei	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Creșterea conținutului de materie organică din sol; ▪ Sechestrare a carbonului; ▪ Intensificare a activității biologice a solului; ▪ Creșterea fertilității solului 	115 ha	1.350 - 2.600 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe. ▪ Subvenții pentru lucrări de îmbunătățiri funciare (AIPA) ▪ Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME) ▪ Proiectul privind Asigurarea Fermierilor cu Fertilizanți Proiectul privind vânzarea – cumpărarea în rate a echipamentelor pentru producerea energiei regenerabile
3.6 Atenuarea fenomenului de tasare / compactare prin reducerea numărului de treceri și executarea lucrărilor la umiditatea optimă	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Creșterea conținutului de materie organică din sol; ▪ Sechestrare a carbonului; ▪ Intensificare a activității biologice și fertilității solului 	3 ha	17.000 – 28.600 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe. ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor ▪ Subvenții pentru proiecte de prelucrare a solului (AIPA) Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.7 Terasarea terenurilor în pantă pentru reținerea apei pe versanți	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Creșterea umidității solului, a altor proprietăți fizico-chimice ale acestuia 	33 ha	20.000 - 30.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor ▪ Subvenții pentru îmbunătățiri funciare Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.8 Înființarea culturilor anuale de acoperire (culturi verzi)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reducerea degradării sub impact al condițiilor climatice; ▪ Creșterea cantității de 	660 ha	3.250 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (AIPA) Proiectul „Agricultura Competitivă în

	materie organica acumulata în sol			Moldova” (MAC-P)
3.9 Implementarea a semănatului dublu	▪ Reducerea volumului de apă curgătoare pe suprafața terenului	16 ha	24.000 – 43.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (AIPA) Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.10 Extinderea sistemului de agricultură conservativă	▪ Perturbarea minimă a solului	82 ha	3.600 - 6.700 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul de granturi privind îmbunătățirea productivității terenurilor printr-un management durabil al terenurilor (MAC-P) ▪ Proiectul privind Asigurarea Fermierilor cu Fertilizanți Programul vânzări în rate 2KR în agricultura performantă irigată
3.11 Implementarea măsurilor privind managementul integrat al resurselor de apă	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața de teren agricol irigat (hectare). ▪ Procentajul populației cu acces la apă potabilă sigură și de calitate. 	82 ha	43.000 - 89.000 lei (pentru implementare inițială + operare pe un an)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe, parteneriat public-privat ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P) Proiectul „Securitatea Aprovizionării cu Apă și Sanitație în Moldova” este finanțat de AID și ADA.
3.12 Alegerea unei tehnologii optime de irigare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reducerea pierderilor de apă; ▪ Creșterea randamentul ui de utilizare a apei de irigat ▪ Suprafața de teren irigată (hectare) 	82 ha	pentru irigare prin picurare (pentru primul an): 9.500 – 18.000 lei/ha pentru irigare prin aspersiune (pentru primul an): 7.500 – 15.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe, parteneriat public-privat ▪ Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM) ▪ Granturi oferite de UCIP IFAD ▪ Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA) Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)”
3.13 Măsuri de atenuare a eroziunii hidrice	▪ Reducerea pierderilor de sol prin eroziune de suprafața	82 ha	23.000 - 44.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Proiectului Agricultura Competitivă (MAC-P) ▪ Subvenții pentru proiectele investiționale de îmbunătățire a calității solurilor Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale” (TRTP)
3.14 Măsuri de atenuare pentru îmbunătățirea conectivității	▪ Prevenirea inundațiilor prin preluarea undelor de viitura în luncile	82 ha	2.050.000 – 4.100.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD)

laterale și a capacității de retenție a apei în zona inundabilă	refăcute; ▪ Creșterea biodiversității; îmbunătățirea microclimatului			Programului „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale” (TRTP)
3.15 Construcția unor acumulări de compensare	▪ Creșterea volumului de apă ce poate fi utilizat pentru combaterea deșertificării	49 ha	28.000 - 45.000 lei/ha	▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) ▪ Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM) ▪ Granturi oferite de UCIP IFAD Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)”
3.16 Crearea de noi zone umede	▪ Îmbunătățirea microclimatului; ▪ Biodiversitatea; ▪ Protecția împotriva inundațiilor	49 ha	60.000 – 130.000 lei/ha anual	▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)”
3.17 Crearea de zone tampon în lungul râurilor/canalelor	▪ Reținerea particulelor de sol,; ▪ Evitarea eutrofizării, ▪ Producere de biomasa	2 ha	55.000 lei/ha	▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) ▪ Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)” ▪ Proiectul „Deșeuri Solide în Republica Moldova” ▪ Proiectul UNEP/GEF: Cadru global pentru biodiversitate Proiectul UNEP/GEF: Cadru de implementare a biosecurității pentru managementul resurselor biologice în Moldova
3.18 Reabilitarea sistemelor de irigare existente și introducerea unor noi sisteme irigaționale	▪ Suprafața totală irigată anual	49 ha	pentru sistem de irigație prin picurare: 33.000 lei/ha pentru sistem de irigație prin aspersie: 51.500 lei/ha	▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) ▪ Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM) Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA)

5. COMUNICARE ȘI SENSIBILIZARE

5.1. Obiectivele strategiei de comunicare

Strategia de comunicare are drept scop sprijinirea implementării eficiente a Planurilor Locale de Acțiuni (PLA), asigurarea transparenței procesului decizional și consolidarea implicării comunității în atingerea obiectivelor de neutralitate a degradării solurilor. Comunicarea eficientă este esențială pentru transformarea unui document strategic într-un proces viu, participativ și adaptabil, în care toți actorii – autorități publice locale, cetățeni, ONG-uri și parteneri – au un rol clar definit.

Obiectivele principale ale strategiei sunt:

- Creșterea gradului de informare a populației asupra conținutului și importanței PLA;
- Promovarea beneficiilor ecologice, economice și sociale ale măsurilor propuse în plan;
- Stimularea implicării active a cetățenilor, consilierilor locali, agenților economici și instituțiilor;
- Susținerea procesului de aprobare, finanțare și implementare printr-o imagine publică clară, coerentă și pozitivă;
- Prevenirea dezinformării și asigurarea unei înțelegeri corecte a obiectivelor și măsurilor incluse în plan.

5.2. Mesaje-cheie

Pentru a asigura coerența comunicării și ancorarea acesteia în realitățile locale, au fost formulate mesaje-cheie care reflectă valorile, prioritățile și viziunea Planului Local de Acțiuni (PLA). Acestea au rolul de a mobiliza comunitatea, de a consolida parteneriatele și de a oferi direcții clare pentru un discurs public orientat spre acțiune.

„Așa cum spune și un gospodar înțelept: Nu poți păstra ogoarele pline de râpi și alunecări – trebuie să acționezi pentru a le îmbunătăți ” - evidențiază nevoia urgentă de intervenție asupra terenurilor degradate și importanța acțiunii directe pentru conservarea productivității agricole.

„Trebuie să colectăm apa de ploaie – fiecare strop contează în fața secetei” - accentuează importanța valorificării resurselor naturale, în special în contextul precipitațiilor neregulate și a presiunii asupra surselor de apă.

„Apa va fi – dar nu cum vrem: ploi abundente, neregulate, cu efecte imprevizibile” - transmite riscul asociat schimbărilor climatice și subliniază necesitatea unor măsuri de adaptare, precum vegetație de protecție, irigații eficiente și gestionarea apelor pluviale.

„Planul Local de Acțiuni – un instrument real pentru dezvoltare durabilă” - subliniază caracterul aplicabil, concret și strategic al documentului;

„Împădurim, protejăm, dezvoltăm – împreună!” - încurajează participarea cetățenilor și actorilor locali în implementarea măsurilor de mediu;

„Agricultură modernă, mediu protejat” - pune accent pe echilibrul dintre productivitate și sustenabilitate;

„Comunitate unită, viitor prosper” - transmite ideea de solidaritate locală și implicare comună în dezvoltare;

„Comuna noastră devine mai verde, mai sigură și mai pregătită pentru viitor” - oferă o imagine pozitivă, orientată spre reziliență și adaptare climatică;

„Terenurile degradate trebuie să dispară din cadastru” - exprimă ferm angajamentul pentru reabilitarea terenurilor afectate de eroziune și pentru utilizarea eficientă a fiecărei suprafețe;

„Fiecare idee contează. Fiecare voce schimbă ceva.” - subliniază importanța dialogului deschis și a consultării permanente;

„Cu planul aprobat, atragem fonduri și construim viitorul comunei” - leagă direct strategia locală de oportunitățile de finanțare și dezvoltare concretă;

„Mai multă pădure, mai puțină secetă. Mai multă grijă, mai multă viață.” - transmite clar beneficiile ecologice ale împăduririi și conservării resurselor;

„Schimbările climatice nu sunt viitorul – sunt prezentul cu care trăim astăzi” - atrage atenția asupra urgenței intervenției și necesității unei acțiuni locale rapide și coordonate.

„Comunitatea recunoaște clar nevoile prioritare – apă și canalizare, servicii de sănătate și drumuri.” – subliniază importanța concentrării resurselor pe infrastructura de bază, pentru îmbunătățirea calității vieții și prevenirea degradării continue a condițiilor de trai.

„Agricultura este afectată de lipsa irigațiilor și condiții climatice extreme – necesită sprijin tehnic și financiar.” – atrage atenția asupra vulnerabilității sectorului agricol și a urgenței implementării unor soluții de adaptare, pentru menținerea producției și securității alimentare.

„Problemele de mediu sunt urgente – gestionarea deșeurilor și reîmpădurirea sunt susținute de majoritatea.” – transmite necesitatea unor acțiuni imediate și coordonate pentru protejarea resurselor naturale și reducerea impactului asupra sănătății comunității.

„Turismul poate aduce beneficii economice – două treimi dintre cetățeni cred în acest potențial.” – evidențiază oportunitatea dezvoltării unor proiecte turistice care valorifică resursele culturale și naturale, generând venituri și locuri de muncă.

„Comunitatea este pregătită să se implice – peste 3/4 dintre locuitori vor să participe activ la consultări și proiecte.” – subliniază potențialul ridicat de mobilizare civică și importanța menținerii unui dialog constant cu cetățenii pentru succesul proiectelor.

„Deschidere majoră spre energie verde – peste 90% ar accesa programe pentru surse regenerabile.” – accentuează oportunitatea implementării de proiecte sustenabile pe energie regenerabilă, cu impact pe termen lung asupra costurilor și mediului.

5.3. Public-țintă

Strategia de comunicare se adresează unor categorii diverse de public, fiecare cu rol specific în procesul de elaborare, aprobare și implementare:

Autoritățile publice locale – primari, consilieri, funcționari publici: vizați în mod direct pentru asumarea și promovarea planului;

Cetățenii – locuitori ai comunei, în special tinerii și gospodarii interesați de conservarea terenurilor și a apei;

Fermierii și agenții economici – ca beneficiari direcți ai măsurilor privind irigarea, solul și reîmpădurirea;

ONG-uri și lideri comunitari – parteneri în implementarea activităților voluntare, de educație și conștientizare;

Instituții de învățământ și cadre didactice – esențiale pentru transmiterea valorilor legate de protecția mediului către generațiile tinere;

Finanțatori și donatori potențiali – cărora li se comunică caracterul strategic, realist și participativ al planului.

5.4. Canale de comunicare

Pentru a ajunge eficient la toate categoriile de public-țintă și a asigura implicarea comunității, au fost folosite canale de comunicare adaptate specificului local, punând accent pe accesibilitate, transparență și dialog direct:

- **Comunicare telefonică** – pentru contact rapid și eficient cu reprezentanții autorităților locale și alți actori relevanți;
- **E-mail și corespondență electronică** – pentru transmiterea documentelor, invitațiilor și agendelor;
- **Participare la ședințe de lucru și consultări publice** – esențiale în ambele runde de consultări:
 - **Prima rundă (martie-aprilie 2025)** – axată pe prezentarea obiectivelor PLA, identificarea problemelor prioritare și colectarea propunerilor. Reprezentanții echipei de elaborare a PLA au elaborat și aplicat un chestionar adresat comunității, pe baza căruia au fost obținute date relevante în cadrul zonei de studiu: distribuția respondenților (64% administrație publică, restul fermieri, antreprenori etc.), vechimea în comunitate (peste 80% locuiesc de mai mult de 10 ani), principalele probleme identificate (lipsa locurilor de muncă și drumurile proaste – 58,2% fiecare; apă/canalizare – 46,2%), priorități investiționale (apă/canalizare – 39,1%, sănătate – 36,8%, drumuri – 18,4%), dificultăți în agricultură (lipsa irigației, secetă, costuri ridicate), probleme de mediu (deșeuri necorespunzătoare – 66,7%, eroziune sol – 44%, poluare apă – 44%) și priorități (reîmpădurire – 76%).

Totodată, s-au înregistrat opinii privind turismul (64,4% cred în potențial), implicarea comunitară (76,7% doresc să se implice mai mult) și deschiderea față de energia regenerabilă (91,5%). Discuțiile au avut loc direct în sala de ședințe a primăriei, cu participarea primarului, inginerului cadastral și a unui specialist în agricultură.

- **A doua rundă (iulie-septembrie 2025)** – dedicată prezentării variantei în lucru a PLA. Autoritățile locale au fost rugate să analizeze documentul împreună cu specialiști, consilieri și reprezentanți agricoli pentru a formula observații. Aceeași echipă, completată de un consilier local implicat activ, a evaluat fezabilitatea tehnică și economică a măsurilor.

- **Rețea informală de actori locali** – primari, ingineri cadastrali, consilieri, membri ai echipei de proiect, implicați în diseminarea informațiilor și mobilizarea comunității;
- **Transparență prin documente de lucru** – procese-verbale, planuri de acțiuni și materiale distribuite atât tipărit, cât și electronic, pentru analiză și feedback;
- **Consultări publice periodice** – întâlniri lunare sau trimestriale;
- **Platforme online și grupuri de social media** – pentru feedback rapid și actualizări privind proiectele în derulare;
- **Evenimente tematice** – festivaluri, târguri agricole, zile ecologice, care combină informarea cu implicarea comunității;
- **Parteneriate cu școli și ONG-uri locale** – pentru campanii de conștientizare privind mediul, turismul și agricultura sustenabilă.

În cadrul întâlnirilor și vizitelor de teren, s-au realizat fotografiile documentative atât din teren, cât și de la ședințe, pentru a ilustra starea actuală a zonelor vizate și implicarea participanților. Procesele-verbale au consemnat propunerile și concluziile, iar PLA în format MS Word a fost transmis primăriei pentru utilizare locală. Totodată, au fost colectate și distribuite datele de contact ale persoanelor responsabile cu finanțarea proiectelor de împădurire a proprietății private, sprijinind astfel accesul comunității la oportunități concrete de implementare.

Comunicarea a fost ușoară, fluidă și eficientă, susținută de receptivitatea autorităților locale, care s-au implicat activ de la confirmarea logistică a întâlnirilor până la participarea constantă la consultări. Atmosfera deschisă și constructivă, completată de exemple concrete din teren – zone cu risc de alunecare, sectoare cu eroziune avansată, pajiști degradate – a contribuit la fundamentarea participativă a Planului Local de Acțiuni.

5.5. Activități propuse

Pentru a asigura dezvoltarea durabilă a comunei și protejarea resurselor naturale, este esențială implicarea activă a tuturor – administrație, fermieri, tineri, elevi și comunitatea locală. Activitățile propuse urmăresc nu doar îmbunătățirea practicilor agricole și protecția mediului, ci și crearea unor oportunități economice, sociale și educaționale, care să consolideze spiritul de cooperare și identitatea locală.

Campanii de informare

Organizarea de campanii interactive și vizuale despre:

- rotația culturilor și beneficiile acestora pentru sănătatea solului;
- protecția solului și a apei prin metode ecologice și tradiționale adaptate contextului local;
- gestionarea responsabilă a deșeurilor, inclusiv colectarea selectivă și reciclarea;
- conservarea biodiversității prin protejarea speciilor locale și menținerea echilibrului ecosistemelor.

Aceste campanii pot include panouri informative, proiecții de scurtmetraje documentare, concursuri tematice și caravane educaționale în satele comunei.

Ateliere și cursuri

- **Pentru fermieri:** sesiuni practice despre tehnologii agricole moderne, utilizarea eficientă a resurselor, marketing rural, accesarea de fonduri europene și naționale.
- **Pentru tineri:** instruire în antreprenoriat, dezvoltarea turismului local, organizarea de trasee ecoturistice, promovarea produselor tradiționale prin rețele sociale și platforme de vânzare online.
- **Pentru administrație:** cursuri de management de proiect, strategii de atragere a resurselor externe, formarea de parteneriate cu alte localități și organizații.

Crearea ONG-urilor locale

Suținerea formării de organizații neguvernamentale cu misiune clară de protecție a mediului și dezvoltare comunitară. ONG-urile pot deveni motorul acțiunilor de voluntariat, pot coordona proiecte educaționale și pot facilita accesul la finanțări nerambursabile.

Implicarea elevilor și localnicilor

Organizarea de acțiuni concrete și atractive, precum:

- plantarea de copaci, arbuști și flori pentru reînverzirea spațiilor publice;
- campanii de curățare a malurilor râurilor, pădurilor și zonelor verzi;
- stoparea eroziunii solului și a formării ravenelor prin construcția de gardulețe din nuiele, terasări și lucrări simple de stabilizare a versanților;
- crearea de „patrute verzi” formate din tineri voluntari care să monitorizeze și să raporteze problemele de mediu.

Grup de lucru local

Înființarea unui grup mixt format din reprezentanți ai primăriei, fermierilor, ONG-urilor, tinerilor și școlilor, care să supervizeze implementarea proiectelor, să identifice nevoile urgente și să caute surse de finanțare. Grupul ar putea funcționa ca un „Consiliu Consultativ pentru Dezvoltare Durabilă” al comunei.

Târguri și expoziții

Organizarea periodică de evenimente tematice pentru promovarea:

- produselor locale (miere, brânzeturi, fructe, legume, conserve tradiționale);
- meșteșugurilor (țesături, obiecte din lemn, ceramică);
- oportunităților turistice (trasee de drumeție, zone naturale, gospodării agroturistice).

Aceste târguri pot include degustări, demonstrații meșteșugărești, expoziții foto și standuri interactive, atrăgând atât localnicii, cât și vizitatori din alte zone.

Perspective suplimentare

- Crearea unui **calendar anual al activităților comunitare** (Ziua Mediului, Săptămâna Verde, Ziua Recoltei).
- Organizarea de **competiții ecologice** între sate (cine colectează cele mai multe deșeuri reciclabile, cine plantează cei mai mulți copaci).

- Lansarea unui **program de „Ambasadori ai Mediului”** în rândul tinerilor, care să reprezinte comuna la evenimente județene sau naționale.
- Realizarea unui **colț verde în fiecare școală** – mini-grădini unde elevii învață despre plante și îngrijirea lor.

6. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

1. **Comuna Pohorniceni are un potențial agricol și peisagistic important**, care poate fi valorificat prin investiții strategice și politici sustenabile.
2. **Scenariile de dezvoltare** (agricultură intensivă, ecologică-turistică, dezvoltare mixtă) oferă alternative viabile, ce pot fi adaptate nevoilor locale.
3. **Modernizarea infrastructurii** (drumuri, apă-canal, sistem de gestionare a deșeurilor) și **adoptarea practicilor agricole durabile** (rotația culturilor, reducerea chimicalelor) sunt esențiale pentru menținerea productivității solului și îmbunătățirea calității vieții.
4. **Accesarea fondurilor externe și parteneriatele public-private** pot facilita realizarea proiectelor majore de dezvoltare.
5. **Implicarea comunității și transparența administrativă** întăresc coeziunea socială și legitimează proiectele, asigurând astfel un progres constant pe termen mediu și lung.

Prin aplicarea coerentă a măsurilor incluse în acest Plan Local de Acțiuni, Pohorniceni poate deveni un exemplu de dezvoltare rurală durabilă în raionul Orhei, asigurând locuitorilor un viitor prosper și un mediu înconjurător protejat.

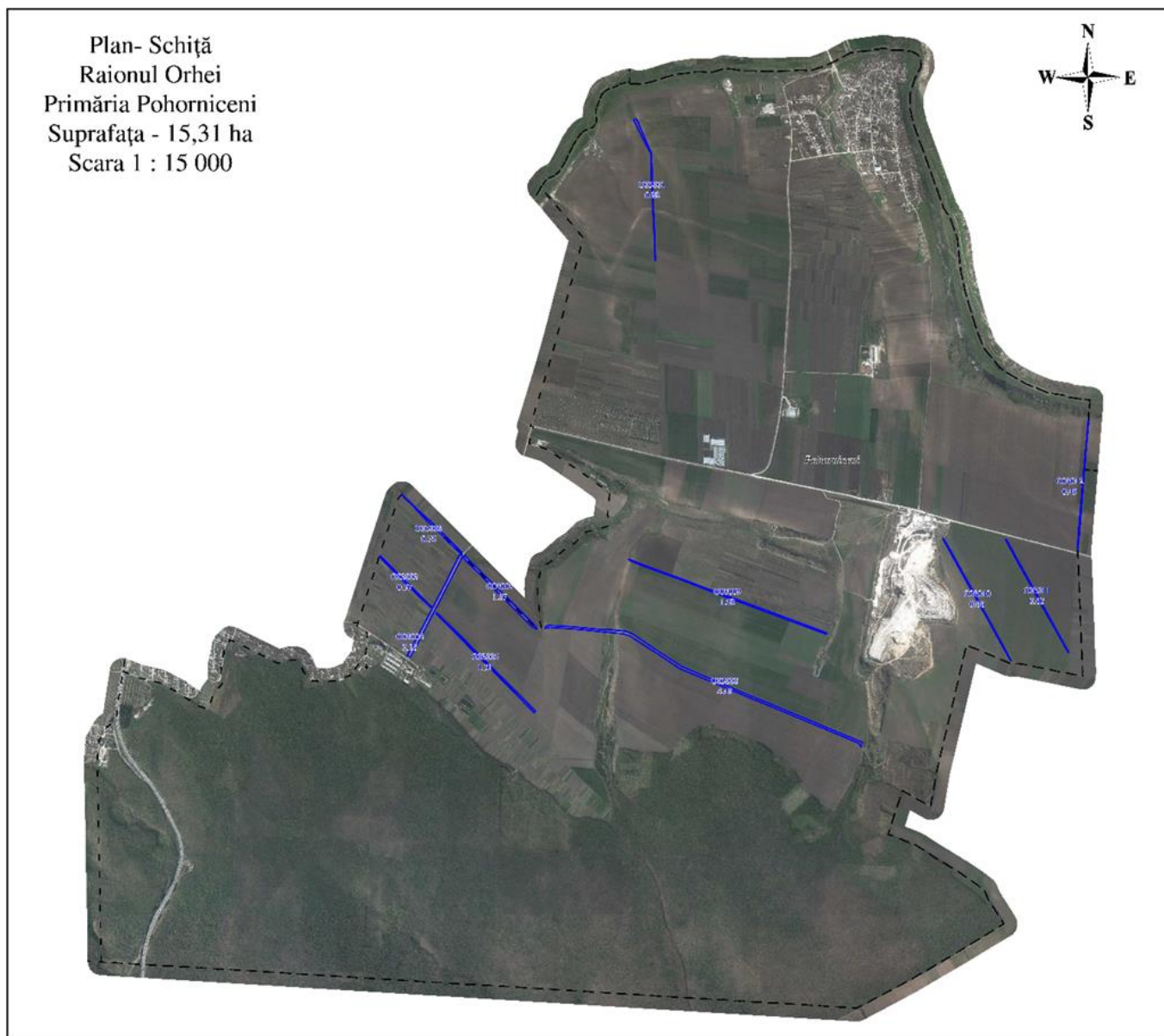
BIBLIOGRAFIE

- Date și rapoarte oficiale ale autorităților din raionul Orhei
- Documente legislative și reglementări naționale în domeniul dezvoltării rurale, agriculturii și protecției mediului
- Statistici și analize ale Biroului Național de Statistică (BNS)
- Exemple de bune practici în agricultură ecologică și turism rural

ANEXE

1. **Material cartografic** – Hărți ale comunei Pohorniceni (delimitare, categorii de utilizare a terenurilor, infrastructură)
2. **Tabele cu indicatori statistici** – Evoluția populației, structura gospodăriilor, producția agricolă
3. **Cadru legislativ și reglementări** – Lista actelor normative relevante pentru dezvoltarea locală
4. **Exemple de proiecte și inițiative** – Modele de bune practici în agricultură, turism, mediu
5. **Rezultatele consultărilor** – Sondaje și interviuri cu cetățenii privind prioritățile de dezvoltare

Anexa 1. Material cartografic: Planul – schiță a PFP-urilor din perimetrul primăriei Pohorniceni

Anexa 2. Tabele cu indicatori statistici: Monitorizarea stării PFP-urilor, soluții tehnice propuse

Cod PFP	Suprafața, ha	Lățime, m	Nr rînduri	Vîrsta, ani	Compoziția	SP	Grad uscare	Stare funcțională	Lucrări propuse	Suprafața intervenție, ha	Harta tehnologică, nr
O03003	0,57	4	2	20	4ST2PA2CI2DT	ST	-	nesatisfăcătoare	Completări	0,57	8
O03006	0,75	2	1	50	10NU	NU	U1	satisfăcătoare	Elagaj	0,75	31; 32
O03007	1,67	2	1	40	10NU	NU	-	satisfăcătoare	Elagaj	1,67	31; 32
O03004	2,18	4	2	50	10NU	NU	U1	satisfăcătoare	Elagaj	2,18	31; 32
O03008	4,49	4	2	50	10NU	NU	U1	satisfăcătoare	Elagaj	4,49	31; 32
O03009	1,58	2	1	50	10NU	NU	U1	satisfăcătoare	Elagaj	1,58	31; 32
O03010	0,66	2	1	40	10NU	NU	U1	satisfăcătoare	Elagaj	0,66	31; 32
O03011	0,63	2	1	50	10NU	NU	U1	satisfăcătoare	Elagaj	0,63	31; 32
O03012	0,49	2	1	30	10ST	ST	U1	satisfăcătoare	Completări	0,49	8
TOTAL	13,02									13,02	

Costuri estimative ale lucrărilor de reabilitare

Cod PFP	Suprafața, ha	Compoziția	Lucrări propuse	Suprafața de intervenție, ha	Harta tehnologică, nr	Cheltuieli conform HT, pentru 1 unitate	Calculare prognozabile pentru suprafața de intervenție, (reconstrucția integrală cu plantări și completări - termen de creștere 4 ani)
O03003	0,57	4ST2PA2CI2DT	Completări	0,57	8	84791,77	48331,31
O03006	0,75	10NU	Elagaj	0,75	32 (420 buc/ha)	15250,86	11438,15
O03007	1,67	10NU	Elagaj	1,67	32 (420 buc/ha)	15250,86	25468,94
O03004	2,18	10NU	Elagaj	2,18	32 (420 buc/ha)	15250,86	33246,87
O03008	4,49	10NU	Elagaj	4,49	32 (420 buc/ha)	15250,86	68476,36
O03009	1,58	10NU	Elagaj	1,58	32 (420 buc/ha)	15250,86	24096,36
O03010	0,66	10NU	Elagaj	0,66	32 (420 buc/ha)	15250,86	10065,57
O03011	0,63	10NU	Elagaj	0,63	32 (420 buc/ha)	15250,86	9608,04
O03012	0,49	10ST	Completări	0,49	8	84791,77	41547,97
TOTAL	13,02			13,02		276339,56	272279,56